

הלכות סוכה תרכח-תרכט רצה

ומכל מקום לכתחלה אין לסמוך את הסכך על האילן שאין מעמידין את הסכך לכתחלה אלא בדבר הראוי לסכך¹⁰⁰ כמו שיתבאר בס"י תרכ"ט¹⁰¹ עיין שם הטעם:

ה' ואם ראשי הקנים של הסכך נסמכים על ראש הגמל אפילו בדיעבד פסולה לפי שאין לה קבע שהרי הגמל סופו לילך מכאן ויפול הסכך¹⁰² ולא הכשירו סוכה בראש הגמל אלא אם כן סיכך על גבי מחיצות שעל גבי הגמל¹⁰³ שהסוכה מטלטלת עם הגמל:

ט' העושה מקצת קרקעית סוכתו ומקצת הפנותיה על ראש האילן ומקצת קרקעיתה ומקצת הפנותיה על דבר אחר¹⁰⁴ וסיכך על גבי הרפנות¹⁰⁵ אם היא עשויה כענין שאם ינטל האילן תשאור היא עומדת על הדבר אחר ולא תפול מותר לעלות לה בשבת ויו"ט¹⁰⁶ בסולם שלא על דרך האילן¹⁰⁷ ואם לאו אין עולין לה בשבת ויו"ט דכיון שסמיכתה על האילן נמצא כשנכנסם לתוכה משתמש בצדדי האילן כמו שבארנו למעלה¹⁰⁸:

תרכט ממה צריך להיות הסכך וכו' ל"ג סעיפים:

א' אין מסככין אלא בדבר שהוא צומח מן הארץ והוא תלוש מן הקרקע¹⁰⁹ ואינו מקבל טומאה¹¹⁰ אבל אם אינו צומח מן הארץ אע"פ שאינו מקבל טומאה כגון עורות בהמה שלא נעברו שאינן מקבלין טומאה¹¹¹ או עפר¹¹² או מיני מתכות¹¹³ אע"פ שלא עשה מהן כלים שאינן מקבלין טומאה, וכן כל דבר שראוי לקבל טומאה¹¹⁴ אע"פ שהוא צומח מן הארץ כגון כל מיני אוכלין¹¹⁵ אע"פ שלא הוכשרו¹¹⁶ וכל מיני כלים אפילו של עץ¹¹⁷ שיש להן בית קבול¹¹⁸ שהן מקבלין טומאה אין מסככין בהן שנאמר¹¹⁹ חג הסכת תעשה לך כאספסוף מנרדך ומוקדך בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר¹²⁰ דהיינו קשין¹²¹ או שכולת וקנין¹²² שאוספים אותן מן הגורן והיקב ומהן וכיוצא בהן שצומחין מן הארץ ואינו מקבל טומאה תעשה לך סוכות¹²³ ולא מדברים אחרים¹²⁴:

ב' כל דבר שהיה ראוי לקבל טומאה שעה אחת אע"פ שאחר כך נטהר מלקבל טומאה כגון כלים שששברו ואין בשבריהן כשיעור הראוי לקבלת טומאה¹²⁵ וכן מטלנויות שבלו

מא ח"א ס"י תרכט סק"ט.
מב סק"ף יא.

מג ע"פ ד"ן ו' (א) ד"ה תנ"י המונך, במש הרב"ד
בתשנות שם (לענין כתיב המנחה). ח"א ס"י חרל
סק"ד.

מד כרעילי ס"ה.

מה דש"י כ"ב, ב ד"ה שתים. מור וש"ע ס"ג.

מו ד"ן (א, א) ד"ה שתים (ובדלעיל ס"ה).

מז משנה כג, רע"א. מור וש"ע שם.

מח שזה אמור, בדלעיל ס"י שלו ס"ז וש"ג.

מט סק"ף ו'.

סימן תרכט

א יתבאר לקמן ס"כ.

ב תשנה יא, א. מור וש"ע ס"א.

ג רש"י שם ד"ה וזאן, מור וש"ע שם.

ד ד"ן (ב, ב) ד"ה תנ"י. רמ"א ס"א.

ה רמב"ם פ"ה ה"ב, מור וש"ע שם.

ו תשנה שם (שהוא מקבל טומאה). מ"ז ס"ק ב (ראוי).
מ"א ס"ק יא (אפילו חדשים שהדעו שלא נצטנאו). וראה

גם לקמן ס"ז וש"ג.

ז ברייתא י"ג, ב כת"ק. רמב"ם פ"ה ה"ג רא"ש פ"א ס"י

כ. מור וש"ע ס"ט.

ח רש"י ג, ב ד"ה ונסלין (בדלקנין ס"ט). לפירוש דתוס'¹²⁶

שם ד"ה ידקות (דמיוני שלא הוכשרו). תוס' ירי"ד שם.

ט רמב"ם שם ה"ב. לבוש ס"ב.

י משא"כ פשוטי כלי עץ, שאם הם רחבים קצת נאסרו וכן

מנרדך (בדלקנין ס"ד וש"ג), ואם אינם רחבים לא

נאסרו אף מדרבנן (מ"ז סק"ה. מ"א סק"א. ובדלקנין ס"ג).

יא דברים מן יג.

יב רבי יוחנן בגמרא יב, א. לבוש ס"א.

יג רש"י שם ד"ה פסולת.

יד ברש"י שם: ואושכולות ריקנים. וכ"ה בפ"ז ס"ק א. ואולי

צ"ל כן גם כאן.

טו רש"י ד"ה יג, א ד"ה ואמר מר.

טז ראה פירוש ח"כ ע' 95.

יז גמרא מן, א. רמב"ם פ"ה ה"ב. מור וש"ע ס"ב.

הלכות סוכה תרכט

ולא נשתיר בהן שלש אצבעות על שלש אצבעות¹¹ ששוב אין מקבלין מומאה¹² וכן בית יד של בלי שנשבר מן הכלי¹³ שבעודו מחובר לכלי היה מקבל מומאה כמדה ועכשיו נמחר מלקבל שום מומאה כל אלו כיון שפעם אחת היו ראוין לקבלת מומאה¹⁴ טורו חכמים עליהם¹⁵ שלא לסכך בהן לעולם ואם עבר וסוכך סוכתו פסולה כמו המסכך בסכך שהוא פסול מן התורה¹⁶:

ג. הבית יד של הצים יש עושין אותן זכרים דהיינו שאין נוקבין בהן שום נקב אלא עושין בהן כעין בית קבול ותוחבין את הבית יד לשם ויש עושין אותן נקבות דהיינו שעושין נקב בראשן והחץ עשוי כמרצע ונכנס לתוך הנקב והזכרים אין מקבלין מומאה לפי שאין להם בית קבול¹⁷ ולפיכך מותר לסכך בהן¹⁸ אם עדיין לא היו קבועין בהחץ מעולם¹⁹ אבל הנקיבות כיון שיש בהן בית קבול אע"פ שהבית קבול עשוי למלאות ע"י החץ²⁰ מלוי עולם שלא להתרוקן עוד²¹ אע"כ הוא מקבל מומאה ולפיכך אם סיכך בהן סוכתו פסולה²²:

ד. קנים הנבראים הלולים אע"פ שיש להן בית קבול אין מקבלין מומאה לפי שלא נעשה לקבלה ולפיכך מותר לסכך בהם²³ וכן מותר לסכך בצינור לפי שלא נעשה לקבלה²⁴:

ה. סיככה בפשתי העץ שלא דך אותן במכתשת ולא ניפץ אותן במסרק כשרה²⁵ שעדיין ניכרים שהן עץ²⁶ אבל אם דך אותן במכתשת אע"פ שלא ניפץ אותן במסרק פסולה²⁷ מדבריי סופרים²⁸ לפי שגשגתה צורתה וכאלו אינן²⁹ מגידולי קרקע³⁰ והוא הדין צמר גפן או קנבוס שניפץ אותן אין מסככין בהם³¹ וכן נעורת של פשתן הנידק מן הפשתן אין מסככין בו³²:

ו. מסככין בחבלים של גמי ושל סיב³³ לפי שהחבלים אין מקבלין מומאה שאין להם בית קבול³⁴ אבל חבלים של פשתן ושל קנבוס אין מסככין בהן³⁵ מפני שגשגתה צורתה וכאלו אינו מגידולי קרקע³⁶:

ז. מחצלת של קנים³⁷ ושל קש³⁸ ושל גמי ושל שיפה³⁹ בין שהיא חלקה שראויה לשכיבה

יח. גנורא שם. רמב"ם שם.

יט. ראה שבת כג. ב. רמב"ם הל' כלים פ"ב ה"א. וראה גם לעיל סי' רסד ס"ז.

כ. ר"ח ד"ה סככה. מ"א סק"ב, בפרוש דברי העושני גבורים, ו. ב. אות ג, בשם הר"א". וראה לקמן סי' ושי"ג.

כא. תוס' שם, כ"ב, א ד"ה אין בו.

כב. רש"י ט"ז, ב ד"ה בבלי. וראה גם רמב"ם שם.

כג. משמעות הנמדה שם. וראה הקרי הלכות ח"א ד', ב.

כד. רש"י י"ב, ב ד"ה סככה וד"ה זכרים וד"ה נקבות.

כה. מ"א שם. מור וש"ע סי' ג.

כו. מ"א שם. ב"ח ד"ה סככה, בפרוש דברי השלטי גבורים שם, כשם הר"א"ו (ששם יש בהם ברול מקבלים מומאה ע"י הברול).

כז. גנורא שם. וראה לקמן סי' א (בסולם).

כח. רש"י שם ד"ה העשוי.

כט. גנורא שם. מור וש"ע שם.

ל. ש"ת הרא"ש כלל כ"ב סי' יב. הובא ב"י ד"ה סככה.

לב. מ"א סי' ג. מ"א סוף סק"ב.

לג. מקוואות פ"ד מ"ג, רא"ש שם. ב"י ומ"א שם. וראה גם

לקמן סי' (במוסרי).

לב. גמרא י"ב, ב. ר"ף (ג, ב). רמב"ם פ"ה ה"ד. רא"ש פ"א סי' כה. מור וש"ע סי' ד.

לג. ר"ף רומב"ם רא"ש שם (ועדיין עין ה"א). וכדלקמן בפמ"ר, שחלוי אם ניכר ולא נשתנת צורתה.

לד. ספק דרבה בר בר חנה שם. א"ת ושא סק"ג בשם תניא ורביא סי' פב (ענין הסוכה).

לה. תוס' שם ד"ה באניני. ב"י ד"ה בפשתן. הגהת הלבוש סי' פ"א סק"ג.

לו. רמב"ם שם. הגהת הלבוש שם. מ"א סק"ג.

לז. ב"ח מור"ה בפשתן. מ"א שם.

לח. מ"א שם.

לט. ירושלמי פ"א ה"ה. רמב"ם פ"ה ה"ה. מור וש"ע סי' פ.

מ. מ"מ שם. ב"י ד"ה חבלים.

מא. ירושלמי שם. מ"מ שם. מור וש"ע שם.

מב. מ"מ שם. ב"י שם. מ"א סק"ד.

מג. מושנה ימי, ב. מור וש"ע סי' ג.

מד. רא"ש פ"א סי' לו. מור וש"ע שם.

מה. כ"ייתא כ, א. מור וש"ע שם.

הלכות סוכה תרכט

רצו

בין שאינה חלקה¹⁰⁰ אם היא קטנה¹⁰¹ דהיינו שאין בה אלא כרי שכיבה¹⁰² סתמא עומדת לשכיבה¹⁰³ וראויה לקבל טומאה אם ישכב עליה הוב ולפיכך אין מסככין בה אפילו עדיין לא שכב עליה הוב¹⁰⁴ אלא אם כן עשאה לסיכוך¹⁰⁵ או שלקחה מן האומן כרי לסכך בה שהאומן עושה בסתם למכרן למו שצריך להן כל אחד ואחד לפי צרכו וא"כ יש לייכך אחד דעת הלוקח בעת קנייתו¹⁰⁶ ואם דעתו לסיכוך אע"פ שיש לה שפה¹⁰⁷ בענין שראויה לקבלה אע"פ אינה מקבלת טומאה וקיבול זה אינו חשוב כלום כיון שהמחצלת אינה עשויה לקבלה¹⁰⁸:

ח אבל אם היא גדולה יותר מכדי שכיבה סתמא עומדת לסיכוך¹⁰⁹ ואפילו אם ישכב עליה הוב אינה מקבלת טומאה¹¹⁰ כיון שאינה מיוחדת לשכיבה ולכן מסככין בה כמה דברים אמורים כשאין לה שפה מקפת אבל אם יש לה שפה מקפת¹¹¹ (מארבע רוחותיה¹¹²) בענין שראויה לקבלה אין מסככין בה לפי שסתמא עשויה גם לתשמש ליתן פירות על גבה¹¹³ (ואפילו אם נטל שפתה אין מסככין בה¹¹⁴ כמו שאין מסככים בשברי כלים¹¹⁵ כמו שנבאר¹¹⁶):

ט וכל זה במקום שאין מנהג מבורר בתשמישי המחצלאות¹¹⁷ אבל במקום שהמנהג של רוב בני העיר להשתמש במחצלאות קטנות לסיכוך מותר לסכך בהן אפילו בסתם מחצלת קטנה¹¹⁸ אלא אם כן ידוע שנעשים לשכיבה ובמקום שמנהג רוב בני העיר להשתמש במחצלאות גדולות לשכיבה¹¹⁹ כמו שהמנהג הוא במקומות האלו¹²⁰ אין מסככין במחצלת גדולה ואפילו אם ידוע שמחצלת זו נעשית לסיכוך אין לסכך בה מפני מראית העין שאין הכל יודעין בזה ויאמרו שנעשית לשכיבה כמו שהוא מנהג רוב בני העיר¹²¹:

י וכן במקום שנוהגים לקבוע מחצלאות בנגיין כעין תקרה אין מסככין בהן¹²² אפילו נעשו לסיכוך שאינן מקבלין טומאה גזירה שמה ישב תחת תקרת הבית¹²³ העשויה ממחצלאות שאינן מה בין מחצלאות אלו למחצלאות אלו¹²⁴ ומחצלאות של תקרת הבית פסולין מן התורה שלא הוקבעו שם לשם צל אלא לשם דירה¹²⁵:

יא הסולם יש להסתפק בו¹²⁶ אם הוא מקבל טומאה לפי שאין בו בית קבול והרי הוא

100 כרבי יוסי ורבי הוסיא דוסא בכייתא שם. רא"ש שם. בדעת הר"ף, מור וש"ע שם.

101 דב פפא בנזרא שם אליבא דב"ע, מור וש"ע שם. מה ר"ן (מ, ב.) ד"ה גזרא אסקה. ב"י ד"ה ומ"ש מחצלת לבוש ס"ל.

102 רב פפא שם. מור וש"ע שם. ג ר"ן שם. ב"י שם. וכדלעיל ס"א (שיראי).

103 רא"ש שם ד"ה אלא. מור וש"ע שם. ג רא"ש פ"א ס"ל, וטו, בשם ה"ר ישעיה (אף במקום שהמנהג להשתמש בהם לשכיבה, ובהו הולקים עליו).

104 ס"ל ו (במקום שאין מנהג מבורר, לדברי הכל). וראה לקמן ס"ל.

105 שו"ת דרבינו ח"א ס"ל צו (ח"ד ס"א אקסח). ח"א סק"ו. נד רדב"ז שם.

106 רב פפא כ, א בדעת בדעת תנא קמא בחזוהי יו, ב, מור וש"ע ס"ל.

107 ר"ן (מ, ב.) ד"ה גזרא אסקה. ב"י ד"ה ומ"ש מחצלת. ג נזרא כ, ב. רא"ש ד"ה גזרא. מור וש"ע שם.

נח ראה מקוואות פ"ד מ"ב, ופירוש הרא"ש שם. ש"ע י"ד ס"י ר"ש פ"ג. וכדלעיל סוף פ"ד וש"נ.

נט רש"י שם.

ס סוד וש"ע שם.

סא ב"י ד"ה ומ"ש שאפילו, לבוש ס"ל.

סב סק"ו ב.

סג ט"ז סק"ו. וראה גם מ"א ס"ק ז.

סד רא"ש פ"א ס"ל. ודמ"א ס"ל. לבוש שם. ב"ה ד"ה כתב ה"ר ישעיה.

סה רא"ש שם. מור, לבוש שם.

סו ח"א סק"ה, בשם מעלי צדק (קצת דיני סוכה בקצור).

סז סוד בשם רא"ש שם. לבוש שם.

סח כלבו ס"י עא (ל, ב.). ודמ"א ס"ל.

סט ט"ז סק"ה.

ע כמו בנסרים ד' מפרסם, דלקטן סכ"ז וש"נ.

עא כדלעיל ס"י תרכ"ו ס"א. לקטן שם.

עב שו"ת הרשב"א ח"א ס"י ח"א, קצו, ובגיהותם ס"ל רמ"ג הובא בתרומת הידן ס"י צ. שו"ע ס"ל.

הלכות סוכה תרכט

הצג

כשאר כל פשוטי כלי עץ שאינן מקבלין מומאה או אפשר שהנקבים שהשליכות תקועות בהן הן דומין לבית קבול ולפיכך אין לסכך בו.⁹⁷

ולכתחילה יש לזהר שלא להניחה על גבי הגג כדי להניח עליו הסכך⁹⁸ וכן שלא להניחו על גבי הסכך כדי להחזיקו⁹⁹ שלא יפורנו הרוח והוא הדין שאין מחזקין¹⁰⁰ ואין מעמידין¹⁰¹ את הסכך לכתחלה ככל דבר שראוי לקבל מומאה כגון כסא וספסל¹⁰² גורה שמוא יסכך בהן¹⁰³:

יב כמה דברים אמורים כשהסיכוך כעצמו מונח על גבי דבר שמקבל מומאה או שדבר המקבל מומאה מונח על גבי הסכך ממש ומחזיקו אבל אם הסכך מונח על גבי כלונסאות או על גבי יתדות והן מונחים על גבי דבר המקבל מומאה אין בכך כלום⁹ ומותר לעשות כן לכתחלה¹⁰⁴ ואע"פ שדבר המעמיד ומחזיק את הסכך נסמך על גבי דבר הפסול לסיכוך אין בכך כלום שהרי כל סוכה שבעולם מעמידו הסכך הן נסמכים על גבי קרקע עולם¹⁰⁵ הפסולה לסיכוך¹⁰⁶:

יג וזה הו' לכתחילה אבל בדיעבד¹⁰⁷ שכבר העמיד את הסכך עצמו בדבר המקבל מומאה מותר לישוב בה לכתחלה¹⁰⁸.

ואפילו לכתחלה מותר להניח את הסכך עצמו על גבי הדפנות¹⁰⁹ אפילו אם הן מן הפסול לסיכוך¹¹⁰ כגון חומת אבנים לפי שאין לגור שמוא יסכך סוכתו באבנים שהכל יודעין שהאבנים פסולין לסיכוך¹¹¹ שהרי אין זו סוכה כלל אלא כעין בית דירת קבע¹¹².

וכן מותר לכתחילה לחבר כלונסאות הסוכה שהסכך מונח עליה לדפנות הסוכה ע"י מסמרים של ברזל או לקשרן בחתיכות כגדים המקבלין מומאה¹¹³ כיון שהסכך עצמו מונח על גבי כלונסאות שאינן מקבלין מומאה וכשרים לסיכוך¹¹⁴:

יד כל פשוטי כלי עץ הרחבים קצת וראוי להניח עליהם דבר כגון שולחן ומגריפה ומרדה גורו חכמים עליהם מומאה לפי שהן דומין לבית קבול לפיכך אין לסכך בהן¹¹⁵ וכן אין להניח על גבי הסכך להחזיקו אפילו אם נשברו¹¹⁶ כיון שהיו ראויים לקבל מומאה שעה אחת גורו עליהן¹¹⁷:

מו כל ידות האוכלין¹¹⁸ כגון קשין של שבלים וזמורות של ענבים ומכרות של תמרים¹¹⁹

מה משמעות הסוד והשו"ע מוסיף תולד, עיין מ"א שם. וראה ע"ז לקמן סוף ס"ב.
מו דרשב"א שם. ר"ן שם. רמב"ן שם. מ"א סק"מ.
מז מ"א שם.
מח ר"ן שם. מ"א שם.
מט ראה לעיל ס"ו תרכ"ו ס"א.
צ תרומת הדשן ס"ו צא. שו"ע ס"ח.
צא מ"א סוף סק"מ.
צב תוס' סוכה ה' א מה"ק ממגנת. מ"א סוף סק"א.
 וראה גם מ"ז ס"ק ה' ואם אינן מיוחדין לתשמש, ראה לקמן ס"א.
צג מ"א שם.
צד כדלעיל ס"ב.
צה משנה עוקצין פ"א מ"א. רמב"ם הל' מומאת אוכלין פ"ה ה"א.
צו נמזר [בביתא] ג', ב (שם גם: מוכי תאנים. ולא תפרש שעורו במשנה דלקמן).

עג מ"ז סק"י. מ"א מ"ק ה' ש"ת הושב"א ח"א רפ"י קנה. (כדלעיל ס"ז (בבית ד' הנקבות של חצים).
עד תרומת הדשן שם. ברמת הרשב"א שם. ש"ע שם.
עה מדר"ל הל' סוכה (ע' ששט). רמ"א ס"ז. מ"א סוף סק"ט.
עו מדר"ל שם. רמ"א שם.
עז ר"ן (א, ב) ד"ה ולענין הלכה כיון, מ"א סק"ט. וראה גם לעיל ס"ו תרכ"ו ס"ו.
עח מדר"ל שם. רמ"א שם.
עט ר"ן שם. מ"א שם.
פ דרשב"א כא, ב ד"ה וחד אגור. ר"ן (א, ב) ד"ה מרגני חסומך, בשם הרמב"ן במלחמות שם. הובא ב"י מוסיף תולד. מ"א סוף סק"ט.
פא מ"א שם.
פב ראה רמב"ן שם. רמב"א שם.
פג כדלעיל ס"א (עפר).
פד מ"א סוף סק"ט.

הלכות סוכה תרכט

רצט

מקבלין טומאה בשעה שהן מחוברין ^צ להאוכל שנאמר ^{צא} טמא הוא לכם ודרשו חכמים ^{צב} לכם לכל דבר שהוא צורך לכם באוכל הזה ^{צג} דהיינו דיות ^{צד} הוא מקבל טומאה כאוכל עצמו ^{צה}.

ואינו נקרא יד אלא שלשה מפחים בקשין של מין שבלים ^{צו} הנקצרין במגל (אבל מין שבלים שאין דרכן להקצר במגל אלא עוקרין אותן ביד אין שיעור לידותיהן ^{צז} שאפילו הן ארוכין הרכה הן מקבלים טומאה משום יד) וארבעה מפחים במכבדות של תמרים ^{צח} ושני מפחים בזמורות של ענבים דהיינו טפח אחד מימין האשכול התלוי בזמורה וטפח אחד משמאלו ^{צט} אבל אם הן ארוכים יותר משיעור הזה אין מקבל טומאה אלא מה שהוא סמוך להאוכל כשיעור הזה ^{צכ}:

מז לפיכך המסבך סוכתו בקשין של שבלים ובזמורות ובהן ענבים ובמכבדות ובהן תמרים אם אין הקשין והזמורות והמכבדות ארוכין כל כך עד שיהא בהן רוב נגד האוכל והיד שלו היא פסולה ^{צכ} כמה דברים אמורים כשקצר או בצר אותן לאכילה ^{צכ} שאו צריך חיבור היד עם האוכל לאחוז בו את האוכל ^{צכ} אבל אם קצרין ובערין לסיבוך ^{צכ} שאו אין נוח לו חיבור היד עם האוכל שהרי האוכל פוסל סוכתו ^{צכ} ולכן אין היד מקבל טומאה שאין היד מקבל טומאה אלא מחמת שהוא מפל ומשמש לאוכל ונחשב כאוכל עצמו ^{צכ} משא"כ אוכל זה שאין צורך לו כלל לסיבוך שבשבילו קצרו ואין היד מפל אליו ולפיכך היד מצטרף עם שאר אורך הקשין והזמורות לבטל את האוכל ברובו ^{צכ}:

יז ואם מתחלה קצרו ובערין לאכילה ואח"כ נמלך עליהן לסיבוך ^{צכ} אין המחשבה מוציאה את הדיות מידי קבלת טומאה עד שיעשה בהן מעשה שניכר ^{צכ} כשקצר או בצר ^{צכ} שרוצה אותם לסיבוך ולא לאכילה כגון שירוש אותן במקבות או כרגלי בהמה ^{צכ}:

יח כל שהוא מאכל בהמה ואין בני אדם אוכלין אותו אלא לרפואה ^{צכ} כגון פינגו"ג הנקרא בערבי שומ"ר מסבכין בו לכתחלה ^{צכ}:

יט סיבך בירקות שנמחרים להתייבש ^{צכ} תוך שבעה ימים ^{צכ} וליפול העלץ עד שישאר אוויר ^{צכ} הרי הן חשובין כאלו נפלו מיד ^{צכ} אע"פ שעדיין לא יבשו ^{צכ} ופוסלין את

צז רמב"ם שם ה"ה.	קז ראה רא"ש שם (חשיבו כאוכל). רמב"ם שם ה"ד (נחשב כאוכל).
צח ויקרא יא, לה.	קח ברייתא שם בת"ק. טור ושו"ע שם. וראה לעיל סי' ט
צט חילין קיד, א. רמב"ם שם.	קט תרכ"ס"ה ואו"ך (אפני בשולו כרוב).
ק רש"י שם ה"ה מטא הוא לכם.	קטו גמרא שם. מור וש"ע שם.
קא חילין שם.	קטז טור וש"ע שם.
קב רש"י שם ה"ה מטא.	קיז משא"כ אח"כ לא מתני, כדעל ס"ב. וראה דברי נהמי' מוכה שם. מ"מ ענינים.
קג חשנה שם מ"ג רמב"ם שם ה"ב. ש"ת הרא"ש כלל כ"ד סי' יד. מ"א ס"ק יב.	קיח רש"י ד, א ה"ה אלא למאן. ב"י ה"ה ומ"ש ואם קצרו.
קד משנה שם. רמב"ם שם. מ"א שם.	קיט אריות חיים ה"ל מוכה סי' ד, כשם ה"ד ויהא ה"ד שמואל מאינוור"א. רבנו יודום נ"ח ה"א (ג, א) במעם ה"ב. רמ"א ס"א.
קה משנה שם. רמב"ם שם.	קכ ש"ת הרא"ש כלל כ"ד סי' ד (במעם אור). אריות חיים ורבנו יודום שם. שו"ע סי"א.
קו משנה שם. ופרוש ר"ש שם. והיינו כשכרת את האשכולות עם הזמורה.	קכא גמרא יג, ב. מור וש"ע סי"ב.
קז ח"א שם. וראה גם רש"י יג, ב ה"ה על הדות.	קכב ר"ן (ו, א) ד"ה גרבי. רמ"א ס"ב. מ"ז ס"ק יד.
קח גמרא (בריתא) יג, ב בת"ק. רא"ש פ"א סי' כו. מור וש"ע סי"א.	קכג ב"ח ה"ה ואם סיבך. מ"א סק"ג. מ"ז שם.
קט גמרא שם. רא"ש שם. מור וש"ע שם.	קכד לבוש סי"ב.
קי ראה רש"י שם ה"ה הבזיר.	קכה ב"ח שם.
קיא רב מנשיא בר גאא אמר רב הגאט שם.	
קיב רש"י שם ה"ה הקוצר.	

הלכות סוכה תרכט

הסוכה קכז אפילו מן הצד בשלשה טפחים קכז כרין אייר כמו שיתבאר בס"י תרל"ב קכז ואף על פי שהן מקבלין טומאה אין דינן כסכך בפסול שאינו פוסל אלא בארבעה טפחים כאמצע הסכך קכט כדיון שסופן ליבול וליפול תוך התג קכז אין שם סכך עליהן קכז וכאלו אינן כלל קכז:

ב כל דבר המחובר לקרקע אין מסככין בו קכז לפי שאינו דומה לפסולת גורן ויקב שהם תלושים מן הקרקע קכז ואם סיכך במחובר ואחר כך קצצו פסול קכז שנאמר קכז הג הסכות תעשה כו' תעשה ולא מן העשוי קכז בפסול קכז שהעשייה הראשונה שהיא בפסול אינה חשובה עשייה כלל כאלו לא עשה מאומה קכז ומה שאחר כך מכשירו על ידי קציצת האילן אין זו חשובה עשייה קכז כיון שאינו עושה מעשה חדש בהסכך דהיינו שאינו סותרת כלל קכז לפיכך אין לו תקנה אלא אם כן ינענע קכז כל הסכך הפסול שקצצו קכז דהיינו שמבניהו מעט קכז וחזור ומנחתו קכז שבשעה שמבניהו נתבטלה עשייה הראשונה קכז שהיתה בפסול ואח"כ כשמניחן הוא עושה מעשה חדש בגוף הסוכה:

כא יש דברים שאסרו חכמים לסכך בהן קכז לכתחלה קכז והם מיני עשבים שריחם רע קכז אע"פ שאינן ראוין לאכילה ואין מקבלין טומאה קכז וכן מיני סנה שעליהן נושרין קכז תמיד אע"פ שלא בשעת הרוח קכז לפי שאנו חוששין שמא מתוך שריחן רע או מתוך שעליהן נושרין יצא מן הסוכה קכז ואם עבר וסיכך בהן כשרה קכז ומותר לישב בה לכתחלה קכז:

כב חבלי קש וחבילי עצים אין מסככין בהן קכז כשהן אנודין קכז מפני שפעמים אדם בא מן השרה בערב קכז בכל ימות החמה קכז וחבילתו על כתפיו ומניחה על גבי סוכתו קכז שיש לו כל ימות החמה למקנהו קכז כרי ליבשה קכז ולא לשם סכך קכז וכשמגיע ההג נמלך עליה לסוכך קכז והתורה אמרה קכז תעשה ולא מן העשוי קכז בפסול קכז וחבילה

קכו נגרא ורש"י שם ד"ה ופסולין מור וש"ע שם.	קכז רש"י שם הגהות מיימנות פ"ה הג' אות ב. רמ"א שם.
קכח סימן זה בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה מור וש"ע שם ס"ב.	קכט רש"י שם.
קל לבוש שם.	קלא ראה מ"מ וציונים.
קלב נגרא שם. לבוש שם.	קלג חשונה י"א, א. מור וש"ע ס"ג.
קלד רש"י מ"ב, ב ד"ה דא קמצפך סכך. לבוש ס"א. וראה לעיל ס"א.	קלה ברייתא גמרא י"א, ב. מור וש"ע ס' תרכו ס"ב.
קלו דברים מ"ג, ז.	קלז ברייתא שם. וראה גם לעיל שם סמ"ז.
קלח רש"י י"א, א ד"ה ויתוב.	קלט ראה גם לעיל ס"ה י ס"ה, וש"ע.
קמ נגרא י"א, ב. מור שם.	קמא ראה רש"י שם.
קמב נגרא י"א, א. מור וש"ע שם.	קמג ר"ן (ז' א) ד"ה אוקימנא.
קמד רש"י שם.	קמה רש"י וש"ע שם. וראה מ"מ וציונים.
קמו רש"י שם (ינענע קרוב לסתודה הוא).	
קמז גמרא י"ב, סמ"ב. מור וש"ע ס"ד.	
קמח רא"ש פ"א ס"ב. מור וש"ע שם.	
קמט נגרא י"ג, רע"א. מור וש"ע שם.	
קנ רש"י י"ב, סמ"ב ד"ה מסככין. מור וש"ע שם.	
קנא נגרא י"ג, רע"א. מור וש"ע שם.	
קנב ב"ח סוף הס"י. מ"א סמ"ז.	
קנג נגרא שם. מור וש"ע שם.	
קנד רח"ב פ"ה ת"ב. רא"ש שם. מ"א סק"ה.	
קנה מ"א שם ממשמעות לשון הרמב"ם שם. וראה ע"ז לעיל ס"ג.	
קנו חשונה י"ב, א. רמב"ם פ"ה ה"י. מור וש"ע סמ"ז.	
קנז רש"י שם ד"ה אין מסככין.	
קנח רבי יוחנן בגמרא שם. מור וש"ע שם.	
קנט רש"י שם ד"ה פננים.	
קס נגרא שם. מור וש"ע שם.	
קסא ה"י שם ד"ה ונעודה.	
קסב נגרא שם. מור וש"ע שם.	
קסג רש"י שם. מור.	
קסד רש"י שם.	
קסה דברים מ"ג, ז.	
קסו נגרא שם. מור וש"ע שם.	
קסז רש"י שם ד"ה והתורה. מור וש"ע שם.	

הלכות סוכה תרכט

שא

זו שהונחה שם שלא לשם סכך אפילו לצל^{קסח} אלא כדי ליבשה אין שם סכך עליה^{קסט} ונמצא שעשייתה של סוכה זו היא בפסול לפיכך גזרו חכמים^{קע} שלא יסבכה בחבילות אפילו היא מפילה על הסוכה לשם מצות סוכת החג גזירה משום חבילות של כל ימות החמה^{קעא}:

בג וכיון שלא אסרו אלא מפני גזירה זו לא הוצרכו לאסור אלא בחבילה שדרך ליבשה^{קעב} דהיינו שיש בה לא פחות מן עשרים וחמשה קנים^{קעג} אבל חבילה שאין בה עשרים וחמשה קנים מותר לסכך בה^{קעד}:

בד ואם עשרים וחמשה קנים או יותר^{קעה} יוצאין מגזע אחד והן מפורדין בראשן השני ואגדן שם^{קעו} אף על פי כן כיון שעיקרן אחד אינו דומה לחבילה שדרך ליבשה ולכן מותר לסכך בה ואם אגד עמקן קנה אחד^{קעז} שאינה מחוברת עמקן בעיקר אחד אם יש בחבילה זו עם קנה זה עשרים וחמשה קנים נקראת חבילה ואין מסבכין בה^{קעח}:

בה קנים שעושים אותן חבילות חבילות כדי למכרן בשוק במנין^{קעט} ובשקונה אותן הלוקח מחתיר אגדן מיד^{קעק} מותר לסכך בהן ואין בהן משום גזירת חבילה של כל ימות החמה כיון שחבילה זו אין דרך להצניעה באגדה^{קעכ} והלוקחה כדי ליבשה מתיר אגדה^{קעל} מיד:

בו חבילות שעושים מערבה וראשיהן הנסים לצד אחד וראשיהן הרקין לצד אחר ודרכן לקושרן בשני ראשיהן כיון שהתיר קשר שבראש הגם מותר לסכך בהן^{קעמ} משום שהקשר שלצד האחר אינו חזק כל כך שיתקיים אם ימלטל את החבילה וכל אגד שאינו עשוי למלטלו באגדו אינו נקרא אגד כלל^{קענ}:

בז אבל אם קשר את החבילה באמצעה בלבד אין מסבכין בה מפני שהיא מיטלטלת באגד זה^{קעס}:

בח אם עבר וסיכך בחבילה מתיר אגדה והיא כשרה^{קעז} ואע"פ שתחלת עשיית סוכה זו היתה בפסול אין לפוסלה משום תעשה ולא מן העשוי בפסול כיון שאין פיסולה אלא מחמת גזירה בעלמא^{קעח} כמו שנתבאר^{קעט}.

אבל חבילה שהעלה אותה ליבשה ובשהגיע החג נמלך עליה לסיכך שפסולה מן התורה^{קעט} שהרי לא הונחה שם לשם צל^{קצ} אין מועיל לה התרת האגד להכשירה^{קצא} כיון שפיסולה לא היה מחמת האגד כלבר אלא הנחתה שלא לשם צל גרם לה להפסול מן

קסח רש"י שם. מור. לבוש סמ"ג. מ"א סקמ"ו. וכלקמן סכ"ח שפסולה מדהתירה.

קסט רש"י שם.

קע גברא שם. מור. וש"ע שם.

קעא רש"י שם.

קעב טור וש"ע שם. ר"ב רמב"ם שם. רא"ש פ"א סי' כה. מור. וש"ע שם.

קעג ירושלמי פ"א ה"ג.

קעד מור. וש"ע שם.

קעה מור. וש"ע סמ"ג.

קעו גמרא י', א. מור. וש"ע שם.

קעז כה. מור. וש"ע שם. ר"ב רמב"ם שם. אלבא דרבנן. רא"ש פ"א סי' כה. מור. וש"ע שם.

קעח קצ"ח שם. מור. וש"ע שם.

קעט מרינוס בנחוא"י, רע"ב. מור. וש"ע סמ"ג.

קפ רש"י שם ד"ה אלא. מור. וש"ע שם.

קסא רש"י שם ד"ה מסבכין.

קסב רש"י שם ד"ה אלא. וראת גידיל תורה (ג) ח' ע' פ"ב.

קסג רבי אבא במריא שם. לפירוש הר"ן (י, א) ד"ה הני.

הובא בב"י ד"ה גרסינן.

קסד רב הונא בריה דרב הושע שם. ב"י שם. (ה) ח"א סמ"ג.

קסה לבוש סמ"ג. ח"א סמ"ג י'.

קסו משנה יב, א. טור וש"ע סמ"ג. ט"ז סק"ג.

קסז מור. וש"ע שם.

קסח סעף כב.

קסט גמרא שם. מור. וש"ע שם.

קצ רש"י שם ד"ה והתורה. וכליעול סי' תרכ"ט סמ"א.

קצא מור. וש"ע שם.

הלכות סוכה תרכט

שב

התורה לפיכך צריך לעשות מעשה הרש להנחתה דהיינו שיגביהו מעט ויחזור ויניחנו ^ב לשם צל ^ג וגם צריך להחיר אנרה ^ד שאין מסככין בחבילה גזירה משום חבילה של כל ימות החמה כמו שנתבאר:

ב נסרים שרחבן ארבעה מפרחים אסור לסכך בהן ^ה לפי שרוב תקרת הבית עשויות מהן ^ו ויש לחוש שמא ישב תחת תקרת ביתו ויאמר מה לי לסכך בנסרים אלו מה לי לישב תחת תקרת ביתי אף היא מנסרים עשויה ^ז ותקרת הבית היא פסולה מן התורה ממעם שנתבאר בס' תרכ"ו ^ח:

ל ואפילו אם לא המיל רוחב הנסרים על גבי הסוכה אלא הפכן והשכיבן על צידן שהוא פחות מארבעה מפרחים אף על פי כן פסולה ^ט דכיון שיש שם פסול עליהן נעשו כשפורין של מתבת ^י הפסולין לסכך בכל ענין שהופכן ^{יא}:

לא אבל מותר לסכך בנסרים שאין רחבן ארבעה מפרחים ^{יב} ואפילו אם הם משופנין ^{יג} ודומין לכלים ^{יד} ואע"פ שהן ראוים לשיבה ^י גם הן ראוין להשתמש בהן להניח פירות וכברת על גביהן שהרי הן רחבין קצת אע"פ אינן מקבלין טומאה אם אינן מיוחדין לא לשיבה ולא לשום תשמיש ^{יז} אלא עומדין לבנין ^{יח} או לסתירה ^{יט}:

לב ועכשיו בומן הזה שמסככין הכתים בנסרים שאין בהן שלשה מפרחים יש לפסול סוכה המסוככת אפילו בנסרים שאין ברחבן שלשה מפרחים ^כ משום גזרה שמא ישב תחת תקרת ביתו העשויה מנסרים כאלו.

אבל מותר לסכך בנסרים קצרים מאד שקרוין (לאמ"ש או שיגדל"ן) שאין דרך לעשות תקרת הבית מנסרים קצרים כאלו ^{כא} ומכל מקום צריך ליהרר לעשות הסכך עראי וקל בענין שיוכלו הגשמים לירד בתוכו כמו שיתבאר בס' תרל"א ^{כב} ולפיכך נהגו העולם שלא לסכך בהן כלל שמא ימעו לסכך בענין קביעות שלא יוכלו הגשמים לירד בתוכו ^{כג}:

לג ובשעת הדחק שאין להם כמה לסכך מסככין בנסרים אפילו יש בהם ארבעה מפרחים אם אי אפשר בענין אחר ^{כד} והוא הדין בכל דבר האסור משום גזרה ^{כה}:

הסר"ט

רו מ"א סק"א. ואם עשויין להניח עליהן פירות, ראה לעיל ס"ה.
רז מ"ז סק"ב, בשם הלבוש.
רח אג"ל: לסתורה.
רט הגהות (מיימוניות) פ"ה ה"ב"א אות א. דרכי משה ס"ק פ. מ"א סק"ב.
רי ב"ח ד"ה ומ"ש ואפילו מ"א שם.
ריא סוף ה.
ריב ב"ח שם, בשם הגהות סו"מ ס' צג (ע"ג) אות לב מ"א שם.
ריג שלמי גבורים (ג, ב) אות כ. מ"א סק"ב (במשמעות הגמרא די, ב: מעשה בשעת הסכנת כו').
ריד מ"א שם.
רטו סיום הסי' (ס"ח) משו"ע. וראת לקמן ס' תרמ סוף ס"ו.
ס"ו. ופי' תרל (דיני דפנות המוכה).

קצב ראה מדכיו וכו' תשלח בשם ר"ת ר"ן (ג, ב) ד"ה גמרא. מור וש"ע שם (מננוע). רש"י יא, א ד"ה ויתבי (שמנביה ונערו). וברלעיל ס"ב.
קצג ראה מ"א ס' תרכו סק"ה.
קצד ב"ח ד"ה ומ"ש ה"י. מ"א סק"ב.
קצה חשונה ונמרא ד', א. מור וש"ע ס"ח.
קצו רש"י שם ד"ה מחלוקת.
קצז רש"י שם ד"ה ר' מאיר.
קצח סוף א.
קצט רב הונא ורב נחמן בנמרא ד', ב. מור וש"ע שם.
ר רש"י שם ד"ה פסולה. מ"ז סק"ט.
רב רב נחמן שם.
רב רש"י שם. וברלעיל ס"א.
רב גמרא ד', א. מור וש"ע שם.
רד גמרא מו, א. מור וש"ע שם.
רה מור וש"ע שם.